

Ефективна охорона правопорядку в громадах рома та сінті відповідно до принципів прав людини

**навчальний курс БДІПЛ ОБСЄ для
співробітників правоохоронних органів**

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ

В усьому регіоні Організації з безпеки та співробітництва в Європі (ОБСЄ) представники народностей рома та сінті під час взаємодії зі співробітниками правоохоронних органів стикаються з рядом проблем, які належать до сфери прав людини. До таких проблем відносяться профілювання за етнічною ознакою, надмірне або непропорційне застосування сили з боку поліцейських та неспроможність поліції ефективно реагувати на злочини проти рома та сінті, включаючи злочини на підставі ненависті та насильство на расовій підставі. Крім того, на відносини між поліцією та громадами рома та сінті негативно впливають непорозуміння та недовіра, а також те, що ці громади недостатньо представлені в рядах співробітників правоохоронних органів.

У багатьох громадах рома та сінті немає можливості для того, щоб оскаржити неправомірні дії поліцейських та добиватися відшкодування за законом. Жінки та діти з бідних громад рома та сінті особливо часто стають жертвами торгівлі людьми або домашнього насильства або залежать від неофіційних заробітків на вулиці. Саме тому для запобігання подальшої експлуатації їм часто потрібні втручання та захист з боку поліції.

Співробітники поліції відіграють дуже важливу роль у захисті прав людини всіх громадян та у сприянні дотриманню цих прав. Особливо це стосується поліцейських, які працюють на місцях і щоденно взаємодіють з членами громад. Для таких співробітників дуже корисним може бути навчальний курс або освітні програми, які можуть покращити їх розуміння щодо поваги та захисту прав всіх осіб, особливо тих, хто знаходиться в соціальній ізоляції або страждає від дискримінації (як, наприклад, рома та сінті). Таке навчання може також значно покращити довіру до поліції з боку рома та сінті.

У 2003 р. країни – учасниці ОБСЄ доручили Бюро демократичних інститутів та прав людини (БДІПЛ) разом з Відділом стратегічних питань поліцейської діяльності (ВСП-ПД) ОБСЄ «надавати країнам-учасникам допомогу у розробці програм та заходів для покращення довіри (наприклад у роботі поліції з населенням), які мають покращувати відносини між рома та сінті та поліцією, особливо на місцевому рівні». У 2010 р. БДІПЛ разом з ВСППД випустило посібник **«Поліція та рома і сінті: формування довіри та взаєморозуміння. Приклади належної практики»**, в якому викладені принципи роботи для покращення відносин між поліцією та громадами рома і сінті, а також наведені приклади належної практики в цій сфері.

В рамках подальшої роботи в цьому напрямку Бюро розробило **навчальний курс з ефективної охорони правопорядку у громадах рома та сінті відповідно до принципів прав людини**. Цей навчальний курс спрямований на посилення потенціалу співробітників поліції, які працюють на місцевому рівні, в ефективній роботі з громадами рома та сінті, а також зі змішаними громадами при дотриманні міжнародних стандартів у сфері прав людини.

«Я отримав цінні знання щодо стратегій взаємодії з людьми та як не робити судження про людей на основі стереотипів».*

* В цій брошурі наведені цитати з форм зворотного зв'язку, що були надані поліцейськими, які брали участь у навчанні БДІПЛ.

МЕТА НАВЧАННЯ

Мета навчального курсу полягає в тому, щоб розвинути потенціал співробітників поліції, які працюють у громадах рома та сінті та змішаних громадах, наступним чином:

- за допомогою навчання ефективним методам охорони правопорядку в громадах, які спрямовані на забезпечення справедливості та уваги до потреб тих людей, яким служить поліція, із застосуванням практичних заходів, що відповідають стандартам у сфері прав людини; та
- шляхом покращення знань слухачів у сфері гендерних питань та проблем, з якими стикаються жінки народностей рома та сінті.

«Я побачив, як боротися з дискримінацією у незахищених громадах та як зробити роботу поліції з ними більш ефективною».

ОСНОВНІ НАВЧАЛЬНІ МОДУЛІ

Основні навчальні модулі присвячені наступним темам:

- стандарти та закони у сфері прав людини;
- розуміння суті злочинів та інцидентів на підставі ненависті;
- наслідки порушень прав людини для постраждалих, їх близьких та громад, до яких вони належать;
- історія рома та сінті та сучасне положення цих народностей у Європі;
- стереотипні уявлення;
- приклади належної практики під час пошуку підозрюваних у скоєнні злочинів;

- реагування на домашнє насильство;
- перешкоди, які заважають ефективному забезпеченню правопорядку, та заходи для їх подолання;
- налагодження контакту та методи проведення опитування;
- вплив досвіду в якості свідків або учасників тортурів, негуманного або принизливого поведіння на співробітників поліції;
- приклади належної практики у сфері виселення та перевірки документів відповідно до принципів прав людини;
- торгівля людьми та трудова експлуатація.

ЦІЛЬОВА АУДИТОРІЯ

Слухачами навчального курсу можуть бути представник трьох різних груп співробітників правоохоронних органів: патрульні поліцейські, які мають безпосередній досвід роботи з громадами рома та сінті та змішаними громадами; співробітники спеціальних служб та співробітники зі зв'язків з громадами, основні обов'язки яких полягають у роботі з громадами рома та сінті; співробітники поліції, які займають командні посади.

БДПЛ прагне забезпечити гендерний баланс серед слухачів, а також участь співробітників поліції, що належать до народностей рома та сінті.

Для співробітників поліції дуже корисним може бути навчальний курс або освітні програми, які можуть покращити їх розуміння щодо поваги та захисту прав всіх осіб, особливо тих, хто знаходиться в соціальній ізоляції або страждає від дискримінації (як, наприклад, рома та сінті).

Для таких співробітників дуже корисним може бути навчальний курс або освітні програми, які можуть покращити їх розуміння щодо поваги та захисту прав всіх осіб, особливо тих, хто знаходиться в соціальній ізоляції або страждає від дискримінації (як, наприклад, рома та сінті).

МЕТОДИЧНІ ПРИНЦИПИ

ОРІЄНТАЦІЯ НА ПОТРЕБИ

Перед тим, як проводити навчальний курс, представники БДППЛ відвідують конкретну країну для проведення оцінки її потреб. Під час візиту вони вивчають місцеві проблеми, які впливають на відносини між поліцією та громадами рома і сінті, в тому числі жінками та молоддю. Результати оцінки використовуються для адаптації навчальної програми до умов та законодавства тієї країни, де буде проводитися навчальний курс. Всі навчальні матеріали переводяться на національну мову.

ІНКЛЮЗИВНІСТЬ

Найважливіший етап адаптації навчальної програми до умов країни, в якій вона буде використовуватись, – це консультації з представниками поліції, громадянського суспільства, місцевих правозахисних організацій та об'єднань громадянського суспільства рома та сінті, а також з представниками самих громад рома та сінті. Під час цих консультацій можна отримати корисну інформацію про проблеми у відносинах у між поліцією та громадами рома і сінті. БДППЛ приділяє особливу увагу консультаціям з жінками та молоддю із громад рома та сінті під час вирішення конкретних проблем, з якими вони можуть стикатися в процесі взаємодії з поліцією.

ІНТЕРАКТИВНІСТЬ

Навчання проходить в інтерактивній формі. В більшості навчальних модулів учасників заохочують брати активну участь у завданнях і обговореннях з колегами та інструкторами під час колективних обговорень. Крім того, слухачі мають змогу брати участь в обговоренні питань у невеликих робочих групах та розбирати

конкретні випадки, а також виконувати вправи з пошуку рішень конкретних проблем. Так, слухачі можуть ділитися досвідом та знаннями і, таким чином, вчитися один від одного, що буде доповнювати ті знання, які вони отримують від викладачів. Інтерактивний підхід до навчання покращує засвоєння знань та запам'ятовування нової інформації.

СТВОРЕННЯ МОТИВАЦІЇ

Навчальний курс знайомить слухачів з керівними принципами, що створюють довіру між поліцією та тими громадами, яким вона служить, що, в свою чергу, покращує роботу поліції.

НА ОСНОВІ ПРАВ ЛЮДИНИ

В основі кожного етапу цього навчального курсу (оцінка потреб, розробка, реалізація та оцінка) лежать цінності та норми у сфері загальних прав людини та гендерної рівності. Це надзвичайно важливо, тому що повага до основних прав людини та запобігання дискримінації мають дуже велике значення для забезпечення безпеки всіх людей, особливо тих, хто стикається з численними випадками дискримінації (наприклад, жінки рома і сінті).

ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ЕКСПЕРТІВ

До складу команди інструкторів входять спеціаліст з прав людини і співробітник поліції з великим досвідом роботи в громадах рома та сінті, а також у змішаних громадах.

ПРОВЕДЕННЯ НАВЧАННЯ У ВАШІЙ КРАЇНІ

КРОК 1: ПОПЕРЕДНЯ ЗАЯВКА

Будь-яка країна-учасниця або місія ОБСЄ у будь-якій країні може звернутися до БДІПЛ із запитом про надання підтримки у покращенні роботи поліції у громадах рома та сінті у формі даного навчального курсу.

КРОК 2: ВІЗИТ ДЛЯ ОЦІНКИ ПОТРЕБ

Перед проведенням навчального курсу представники БДІПЛ відвідують країну для проведення оцінки потреб при підтримці органів державної влади. Їх мета полягає в тому, щоб визначити, які місцеві потреби впливають на відносини між поліцією та громадами рома та сінті. Таким проблемами можуть бути, наприклад, такі:

- проблеми та питання, які можуть виникати у співробітників поліції під час охорони правопорядку в громадах рома та сінті та змішаних громадах;
- проблеми та питання, пов'язані з безпекою, які можуть виникати у рома та сінті у зв'язку з діями поліції (особлива увага приділяється питанням, які стосуються жінок та молоді рома та сінті); та
- розуміння законів цієї країни у цій сфері.

Під час візиту з метою оцінки потреб проводяться зустрічі з такими сторонами:

- поліцейськими, які працюють в громадах рома та сінті, а також зі старшими офіцерами поліції;
- представниками організацій громадянського суспільства рома та сінті та правозахисних організацій;
- представниками громад рома та сінті, в тому числі з жінками та молоддю. Під час зустрічей з представниками рома та сінті їх громада в конкретній країні має бути представлена в усьому різноманітті, притаманному цій країні.

БДІПЛ приділяє особливу увагу виявленню конкретних проблем, з якими можуть стикатися жінки та молодь рома та сінті під час взаємодії з поліцією. З цією метою БДІПЛ організує зустрічі з представниками організацій із захисту прав жінок, а також з жінками та молоддю рома та сінті.

«Основа охорони правопорядку – це права людини. Якщо ви порушуєте стандарти прав людини, ви не можете ефективно виконувати охорону правопорядку у суспільстві».

КРОК 3: АДАПТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ

БДПЛ адаптує навчальну програму з урахуванням місцевих умов та направляє її місцевій владі для розгляду. Після фінального допрацювання програми всі навчальні матеріали перекладаються на мову приймаючої країни.

КРОК 4: ПРОВЕДЕННЯ НАВЧАННЯ

Місце для проведення навчання надається державними органами. Навчання може проводитись англійською або мовою приймаючої країни. Якщо навчання проводиться мовою приймаючої країни, державні органи організують синхронний переклад і надають відповідне обладнання. За домовленістю з державними органами БДПЛ протягом року може провести декілька навчальних курсів.

КРОК 5: ОЦІНЮВАННЯ

БДПЛ проводить оцінювання кожного курсу за допомогою анкет для попереднього та підсумкового оцінювання навчання, які заповнюють слухачі. Крім того, проводиться обговорення відгуків та зауважень. Оцінювання є дуже важливим, тому що воно дає змогу Бюро відслідковувати ефективність навчання та вдосконалювати навчальну програму, методику та навчальні матеріали.

Діти з громади рома в районі Топаана в Скоп'є відвідують місцеву поліцейську ділянку в рамках проекту по ознайомленню з охороною правопорядку і зміцненню довіри до поліції. (ОБСЕ)

У Плані дій 2003 р. щодо покращення положення рома та сінті у регіоні ОБСЄ країни – учасниці ОБСЄ визнали необхідність покращувати відносини між рома і сінті та поліцією, а також підвищувати довіру до поліції з боку громад рома та сінті. У зв'язку з цим країни – учасниці ОБСЄ зобов'язалися зробити наступне:

- розробити політику підвищення обізнаності співробітників правоохоронних органів про положення рома та сінті і подолання упередженості та негативних стереотипів;
- розробити програми професійної підготовки, орієнтованої на запобігання надмірного застосування сили, більш глибоке розуміння та повагу до прав людини;
- на основі консультацій з національною поліцією, НУО та представниками рома і сінті провести оцінювання розбіжностей між відповідною національною практикою та міжнародними нормами у сфері поліцейської діяльності;
- розробити політику і процедури, що забезпечать виконання поліцією ефективних дій у відповідь на насильство на расовій підставі по відношенню до рома та сінті;
- у взаємодії з міжнародними організаціями та НУО рома та сінті розробити директивні настанови, правила поведінки, практичні вказівки та програми підготовки кадрів;
- заохочувати рома та сінті до взаємодії з правоохоронними органами.

Задня обкладинка з Деревом:
Додаткова інформація

Якщо Ви зацікавлені у тому, щоб організувати такий навчальний курс для співробітників поліції у Вашій країні, Ви можете зв'язатися з БДІПЛ за електронною поштою: roma@odihr.pl

Більш детальну інформацію про діяльність БДІПЛ з питань рома та сінті, а також список публікацій і звітів Бюро з цих питань можна знайти за адресою: www.osce.org/odihr/roma

Бюро з демократичних інститутів і прав людини ОБСЄ
ul. Miodowa 10
00-251 Warsaw, Poland
Тел.: + 48 22 520 0600
Факс: + +48 22 520 0605
Електронна пошта: roma@odihr.pl

